

Utbildningsdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Hemställan om förstärkt finansiering av högskoleprovet

Sammanfattning

Universitet och högskolor som bistår Universitets- och högskolerådet i genomförandet av högskoleprovet redovisar sammantaget betydande ekonomiska underskott för denna verksamhet. År 2025 uppgick underskottet till -38 miljoner kronor, och för den senaste femårsperioden summerar lärosätenas underskott till totalt -156 miljoner kronor.

Sveriges universitets- och högskoleförbund hemställer mot denna bakgrund om att regeringen ska vidta åtgärder för att säkerställa en långsiktigt hållbar finansiering av högskoleprovet.

Bakgrund

Högskoleprovet utgör ett centralt, nationellt instrument för tillträde till högre utbildning, och fyller en viktig funktion för breddad rekrytering och rättssäkert urval till kurser och program.

Enligt 7 kap. 20 § högskoleförordningen (1993:100) ansvarar Universitets- och högskolerådet för att högskoleprovet tas fram, att minst ett prov genomförs under varje kalenderhalvår, och att resultat på provet beslutas. Vidare föreskrivs att de universitet och högskolor som ska använda provet som urvalsgrund ska bistå Universitets- och högskolerådet i genomförandet av provet.

I 7 kap. 21 § högskoleförordningen stadgas att den som vill delta i provet ska betala en avgift om 550 kronor i samband med anmälan till provet. Avgiften för högskoleprovet höjdes senast inför vårens högskoleprov 2023, från 450 till 550 kronor. Dessförinnan var avgiften oförändrad under en tioårsperiod.

I Regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende Universitets- och högskolerådet sägs i avsnitt 6.4 att myndighetens del av avgiften som föreskrivs i högskoleförordningen är 220 kronor per anmäld deltagare i provet. Inkomsterna disponeras av Universitets- och högskolerådet och det finns inte något reglerat mål för hur stor del av kostnaderna för högskoleprovet som ska täckas av avgifterna.

Universitet och högskolor som bistår i genomförandet av högskoleprovet har inte någon möjlighet att påverka antalet deltagare eller intäkten per deltagare. Lärosätena är också skyldiga att uppfylla de krav som ställs i Universitets- och högskolerådets föreskrifter om högskoleprovet (UHRFS 2015:3). Lärosätena saknar sålunda i praktiken möjlighet att påverka

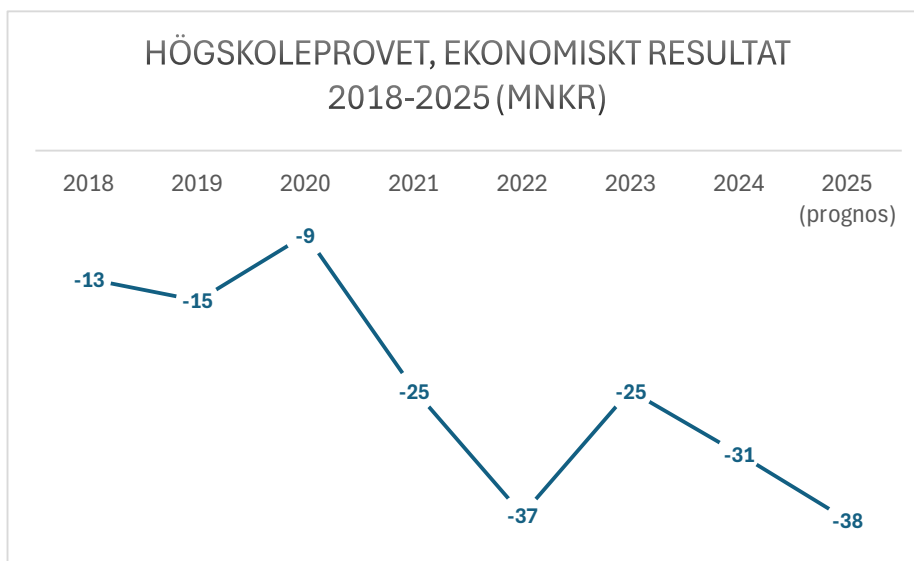
både kostnads- och intäktsnivåerna för högskoleprovet, trots att de står för väsentliga delar av genomförandet.

Betydande och ökande ekonomiska underskott

Sveriges universitets- och högskoleförbund har genom Expertgruppen för ekonomi inhämtat uppgifter om intäkter och kostnader för högskoleprovet från det tjugotal lärosäten som bistår Universitets- och högskolerådet i genomförandet.

Uppgifterna visar att högskoleprovet varje år under perioden 2018-2025 har genererat underskott. Från och med 2021 har underskotten ökat markant. År 2025 uppgick underskottet till -38 miljoner kronor. För den senaste femårsperioden summerar lärosätenas underskott till totalt -156 mkr.

Figur 1 Lärosätenas ekonomiska resultat för högskoleprovet 2018-2025

Av universitetens och högskolornas kostnader för högskoleprovet under åren 2018-2025 har personalkostnaderna ökat med 87 procent, lokalkostnaderna ökat med 166 procent och kostnaderna för det IT-system som Universitets- och högskolerådet tillhandahåller ökat med 327 procent. Övriga kostnader (övriga driftskostnader, finansiella kostnader, avskrivningar och gemensamma kostnader) motsvarar endast 6 procent av de totala kostnaderna 2025, vilket innebär att lärosätena inte har tagit ut fullt påslag för de gemensamma kostnaderna för högskoleprovet.

Konsekvenser

Underfinansieringen av högskoleprovet via de avgiftsintäkter som kommer universiteten och högskolorna till del innebär en urholkning av lärosätenas kärnuppdrag. Universitet och högskolor blir i avsaknad av tillräckliga avgiftsintäkter för att täcka kostnaderna nödgade att använda utbildningsanslaget för att delfinansiera genomförandet av högskoleprovet, vilket innebär mindre resurser för att bedriva utbildning.

Nuvarande ordning är inte långsiktigt hållbar. Underfinansieringen riskerar att drabba studenterna genom att urholka kvalitet i utbildningsverksamheten. Lärosätenas begränsade inflytande över kostnader och intäkter riskerar att undergräva legitimiteten hos universitet och högskolor för modellen för högskoleprovets organisering och finansiering.

Hemställan

Sveriges universitets- och högskoleförbund hemställer till regeringen om

att se över finansieringen av högskoleprovet i syfte att säkerställa full kostnadstäckning för lärosätena;

att pröva om det finns skäl att reglera maximalt antal deltagare på högskoleprovet för att ge lärosätena rimliga planeringsförutsättningar för att bistå i genomförandet; samt

att uppdra till Universitets- och högskolerådet att utveckla dialogen och samverka med lärosätena om högskoleprovets genomförande och systemstöd för ökad kvalitet och kostnadskontroll.

Enligt uppdrag

Marita Hilliges
generalsekreterare